

Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ Β΄

ΕΙΣΗΓΗΣΙΣ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΙΕΡΩΝΥΜΟΥ

(12 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2019)

ΑΥΤΟΚΕΦΑΛΙΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΟΥΚΡΑΝΙΑΣ

Σεβασμιώτατοι αδελφοί,

Ἡ Διαρκὴς Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας μας ἠσχολήθη ἐντατικῶς μέ τό θέμα τῆς «Αὐτοκεφαλίας» τῆς Ἐκκλησίας τῆς Οὐκρανίας. Κατάληξις ὅλων αὐτῶν τῶν σκέψεων, ἀπόψεων καί συζητήσεων ἦταν ἡ παραπομπή του στίς Συνοδικές Ἐπιτροπές τῆς Ἐκκλησίας μας: α) τήν ἐπί τῶν Δογματικῶν καί Νομοκανονικῶν ζητημάτων καί β) τήν ἐπί τῶν Διορθοδόξων καί Διαχριστιανικῶν, ὥστε ἀπό κοινοῦ νά εἰσηγηθοῦν δεόντως πρὸς τήν Ἱερά Σύνοδο (βλ. Δελτίο Τύπου Δ.Ι.Σ., 7ης Μαρτίου 2019).

Πρὸς τόν σκοπό αὐτό, μάλιστα, ὅλες οἱ λαμβανόμενες ἐπιστολές καί τά σχετικά κείμενα, πού ἐλαμβάνοντο, διεβιβάζοντο στίς δύο αὐτές Ἐπιτροπές, προκειμένου νά ληφθοῦν ὑπ' ὄψιν κατά τήν ἐξέταση τοῦ ζητήματος.

Αναφορά στο «Ουκρανικό» έγινε και σε άλλες συνεδριάσεις της Δ.Ι.Σ.

α. Στις 2 Απριλίου με αφορμή την επίσκεψη αντιπροσωπείας του Οικουμενικού Πατριαρχείου στην Ιερά Αρχιεπισκοπή Αθηνών και την σχετική ενημέρωση που έγινε περί αυτής στα μέλη της Ιεράς Συνόδου.

β. Στις 22 και στις 23 Μαΐου με αφορμή τό Γράμμα του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου κ. Ονουφρίου, διά του οποίου προσεκλήθη ή Εκκλησία της Ελλάδος νά συμμετάσχει στην ονομαστική του έορτή. Καί

γ. στις 27 Ιουνίου και στις 27 Αύγουστου, που ανεγνώσθησαν οι σχετικές έπιστολές του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Κυθήρων κ. Σεραφείμ.

Έν τῷ μεταξύ, τήν 13η Αύγουστου ή Αρχιγραμματεία έλαβε τό Κοινό Πόρισμα τῶν δύο Συνοδικῶν Ἐπιτροπῶν (Δογματικῶν καί Νομοκανονικῶν Ζητημάτων καί Διορθοδόξων καί Διαχριστιανικῶν Σχέσεων) καί τό Ἐισηγητικό Σημείωμα ὑπό τόν τίτλο «Τό ζήτημα τῆς κανονικῆς δικαιοδοσίας στήν Ιερά Μητρόπολη Κιέβου», τά ὅποια καί ανεγνώσθησαν κατά τήν διάρκεια τῆς συνεδριάσεως τῆς Διαρκoῦς Ιεράς Συνόδου τῆς 28ης Αύγουστου, ἐπί παρουσίᾳ καί τῶν Σεβασμιωτάτων Προέδρων

τῶν δύο Ἐπιτροπῶν, Μητροπολίτου Διδυμοτείχου, Ορεστιάδος καί Σουφλίου κ. Δαμασκηνοῦ καί Δημητριάδος καί Αλμυροῦ κ. Τυνατίου.

Ἡ συζήτηση περὶ τοῦ Οὐκρανικοῦ στὴν ἐν λόγω συνεδρία τῆς 28ης Αὐγούστου διήρκεσε τρεῖς ὥρες καί οἱ δύο ἅγιοι ἀδελφοὶ Διδυμοτείχου καί Δημητριάδος, ὡς ἐξετάσαντες λεπτομερῶς τὸ θέμα μετὰ τῶν ὑπολοίπων μελῶν τῶν περὶ αὐτοῦς Συνοδικῶν Ἐπιτροπῶν, ἀπήντησαν σὲ ὅλα τὰ ζητήματα, γὰ ὅποια ἐτέθησαν ἀπὸ τοὺς ἁγίους Συνοδικούς, ἕκαστος τῶν ὁποίων ἐτοποθετήθη καί προσωπικῶς ἐπὶ τοῦ θέματος κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς συνεδριάσεως.

Τὸ πόρισμα τῶν δύο Ἐπιτροπῶν, τὸ ὅποιο εὐρίσκεται στὴ διάθεση κάθε ἀδελφοῦ πού ἐπιθυμεῖ νὰ τὸ μελετήσῃ, κατέληξε στὶς ἐξῆς ἐξ ἐπόψεως νομοκανονικῆς βασικῆς θέσεις:

α. Οὐδέποτε τὸ Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον παρεχώρησεν εἰς τὸ Πατριαρχεῖον Μόσχας τὴν δικαιοδοσίαν του ἐπὶ τῆς Μητροπόλεως Κιέβου. Ἀνέθετο εἰς τὸν Μόσχας ἐπιτροπικῶς διὰ Πράξεως τοῦ 1686 «ἵνα ἔχῃ ἐπ' ἀδείας» καί μόνον τὸ δικαίωμα τοῦ χειροτονεῖν καί ἐνθρονίζειν τὸν ἑκάστοτε, ὑπὸ Κληρικολαϊκῆς Συνελεύσεως, ἐκλεγόμενον Μητροπολίτην Κιέβου, ὁ ὅποιος ὀφείλει νὰ μνημονεῦει προκρίστως τοῦ ὀνόματος τοῦ

Οικουμενικοῦ Πατριάρχου (Κανών 120 Καρθαγένης).

β. Τό Οικουμενικόν Πατριαρχεῖον ἔχει τό προνόμιον τῆς «ἐκκλητίου προσφυγῆς» καί παρά Ἀρχιερέων ἐτέρου ἐκκλησιαστικοῦ κλίματος, ἐάν καί ἐφ' ὅσον ὁ ἐγκαλῶν Ἀρχιερεὺς ἤθελε ὑποβάλη σχετικόν αἴτημα (βλ. Φιλάρετος, Μακάριος) (Κανόνες 9 καί 17 Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου).

γ. Ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης εἶχε καί ἔχει πάντοτε ἀπαραιρέτως τό κανονικόν δικαίωμα οὐχί μόνον ὅπως μερηνᾶ ὀφειλετικῶς διά τήν ὑποστήριξιν τῶν ἐμπεριστάτων ἢ δοκιμαζομένων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἀλλά καί τήν δεσμίαν κανονικήν ὑποχρέωσιν ὅπως ἀναλαμβάνη ἐγκαίρως ὅλας τὰς ἀναγκαίας πρωτοβουλίας διά τήν πρόληψιν, τήν ἀποτροπήν ἢ τήν θεραπείαν τῶν ἐπικινδύνων ἀπειλῶν ἢ δοκιμασιῶν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ τῶν σώματος. Ἀλλωστε, ἡ ὄλη ἱστορία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἦτοι τόσο σέ εὐτυχεῖς, ὅσο καί εἰς χαλεπούς καιρούς, ἀποτελεῖ ἐν τοῖς πράγμασι μαρτυρίαν τῆς πάντοτε ἀνιδιοτελοῦς ἢ καί θυσιαστικῆς προσφορᾶς του πρός ὅλας τὰς ἐμπεριστάτους Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας.

δ. Τό Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον ἔχει κανονικόν προνόμιον αὐτό μόνον νά ἀνακηρύσσει τό αὐτοκέφαλον τῶν κατά τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν (βλ. Γεωργίας 1990, Τσεχίας 1998, Πολωνίας 1924, Ἀλβανίας 1937, Ἑλλάδος 1850, Σερβίας 1878,

Ρουμανίας 1885, Βουλγαρίας 1945 κ.λπ.).

Δυστυχώς, επειδή το Πατριαρχείον Μόσχας απουσίασεν από τας εργασίας της Συνόδου της Κρήτης, κατά τό 2016, δέν ἐδόθη ἡ δυνατότης συζητήσεως τοῦ θέματος τῆς χορηγήσεως τοῦ αὐτοκεφάλου καί οὕτω ἐχάθη ἡ εὐκαιρία ὅπως συναποφαίνεται μετά τῶν λοιπῶν Ἐκκλησιῶν διά τήν χορήγησίν του.

ε. Κατά τό ἄρθρον 3 τοῦ ἰσχύοντος Συντάγματος «Ἡ Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, πού γνωρίζει κεφαλή τῆς τόν Κύριο ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ὑπάρχει ἀναπόσπαστα ἐνωμένη δογματικά μέ τήν Μεγάλη Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινούπολης καί μέ κάθε ἄλλη ὁμόδοξη Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ τηρεῖ ἀπαρασάλευτα, ὅπως ἐκείνες, τοὺς ἱεροὺς ἀποστολικούς καί συνοδικούς κανόνες καί τίς ἱερές παραδόσεις. Εἶναι αὐτοκέφαλη, διοικεῖται ἀπό τήν Ἱερά Σύνοδο τῶν ἐν ἐνεργείᾳ Ἀρχιερέων καί ἀπό τήν Διαρκῆ Ἱερά Σύνοδο πού προέρχεται ἀπό αὐτή καί συγκροτεῖται ὅπως ὀρίζει ὁ Καταστατικός Χάρτης τῆς Ἐκκλησίας, μέ τήρηση τῶν διατάξεων τοῦ Πατριαρχικοῦ Τόμου τῆς κθ' (29) Ἰουνίου 1850 καί τῆς Συνοδικῆς Πράξης τῆς 4ης Σεπτεμβρίου 1928».

Καί κατέληγε τό κοινόν Πόρισμα τῶν δύο Ἐπιτροπῶν στά ἑξῆς:

«Κατόπιν τῶν ἀνωτέρω θεωρήσαντες τό θέμα τῆς αὐτοκεφαλίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Οὐκρανίας ἐξ ἐπόψεως κανονικῆς, οὐ μὴν ἀλλά καί νομικῆς, εὐσεβάστως εἰσηγοῦμεθα ὅτι οὐδέν τό κωλύον τήν ἀναγνώρισιν τοῦ αὐτοκεφάλου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Οὐκρανίας καί τήν ἀπόλυτον ἑναρμόνισιν καί συμπόρευσιν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μετά τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου».

Κατόπιν τούτων, ὅπως ἀνεγράφη καί στό Δελτίο Τύπου τῆς 28ης Αὐγούστου, ἡ Διαρκῆς Τερά Σύνοδος μετά ἀπό ἐκτενῆ συζήτηση ἀνεγνώρισε «τό κανονικό δικαίωμα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου γιά τήν παραχώρησιν τοῦ Αὐτοκεφάλου, καθῶς καί τό προνόμιον τοῦ Προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος νά χειρισθεῖ περαιτέρω τό ζήτημα τῆς ἀναγνώρισεως τῆς Ἐκκλησίας τῆς Οὐκρανίας».

Ὅλοι γνωρίζομεν ὅτι ἡ διοικητική ὀργάνωσις τῆς Ἐκκλησίας ἀπό τῶν ἀποστολικῶν ἤδη χρόνων ἀπεσκοπεῖ εἰς τήν διαφύλαξιν τῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας εἰς τοπικήν, περιφερειακήν καί οἰκουμενικήν προοπτικήν καί εἰς τήν πρόληψιν ἢ ἀποτροπήν τῶν αἰρετικῶν ἢ σχισματικῶν ἀπειλῶν διά τήν ἐνότητα τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ σώματος.

Όλοι γνωρίζομεν ὅτι ἡ διοικητικὴ ὀργάνωσις τῆς Ἐκκλησίας συνεδέθη πάντοτε ἀρρήκτως πρὸς τὸν συνοδικὸν θεσμόν διὰ νὰ βεβαιουῦται συνεχῶς ἡ ἀποστολικὴ διαδοχὴ πίστεως καὶ τάξεως. Ἄλλωστε, οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ διάδοχοί τους ἐπίσκοποι εἶναι οἱ κατ' ἐξοχὴν φορεῖς τῆς μεταδοθείσης εἰς αὐτοὺς ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ ἐξουσίας του διὰ τοῦ «ἐμφυσήματός» του διὰ νὰ ἐγγυῶνται ὄχι μόνον τὴν βεβαιότητα τῆς θείας Εὐχαριστίας εἰς ἐκάστην τοπικὴν ἐκκλησίαν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐνότητα ὅλων τῶν κατὰ τόπους ἐκκλησιῶν εἰς τὴν κοινωνίαν τῆς πίστεως καὶ εἰς τὸν σύνδεσμον τῆς ἀγάπης.

Όλοι γνωρίζομεν ὅτι ἡ διάδοσις τοῦ Εὐαγγελίου τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας «εἰς πάντα τὰ ἔθνη» (Μτθ. 28, 18-20) καὶ «ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς» (Πράξ. 1, 7-8) κατέστησεν ἀναγκαίαν τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ κανονικοῦ θεσμοῦ τῆς Αὐτοκεφαλίας ὑπὸ τῆς Α' Οἰκουμενικῆς συνόδου (325) εἰς ὅλας τὰς ρωμαϊκὰς ἐπαρχίας τοῦ ἑλληνορωμαϊκοῦ κόσμου διὰ τὸν συνοδικὸν ἔλεγχον τῆς ἐκλογῆς, τῆς χειροτονίας καὶ τῆς κρίσεως ὅλων τῶν ἐπισκόπων ἐκάστης ἐπαρχίας.

Όλοι γνωρίζομεν ὅτι αἱ προκλητικαὶ ἀνθερεσίαι τόσο τῶν μητροπολιτῶν, ὅσο καὶ τῶν Ἐπαρχιακῶν συνόδων ἐπέβαλον τὴν ἄρσιν τῆς Αὐτοκεφαλίας τῶν μητροπολιτῶν διὰ τῆς ὑπαγωγῆς

αὐτῶν εἰς τὴν ὑπερέχουσαν αὐθεντίαν τῶν ἐξάρχων τῶν
ρωμαϊκῶν Διοικήσεων ἢ τῶν πέντε Πατριαρχῶν διὰ ἀποφάσεων
Οἰκουμενικῶν συνόδων.

Ὅλοι γνωρίζομεν ὅτι ὅλοι οἱ ἀποδεχθέντες τὴν
χριστιανικὴν πίστιν λαοὶ ἀπὸ τὴν βυζαντινὴν Ἱεραποστολὴν
(Γεωργιανοί, Βούλγαροι, Σέρβοι κ.ἄ.) προέβαλλον ἀμέσως τὴν
ἀξίωσιν τῆς ἀποδόσεως ὑπὸ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, τοῦ
Οἰκουμενικοῦ πατριαρχείου, τῆς ἐκκλησιαστικῆς Αὐτοκεφαλίας
αὐτῶν διὰ τὴν ἐνίσχυσιν καὶ τῆς ἐθνικῆς των ταυτότητος.

Ὅλοι γνωρίζομεν ὅτι ἡ μετὰ τὴν προτεσταντικὴν
Μεταρρύθμισιν τοῦ ΙΣΤ αἰῶνος προβολὴ τῆς ἐκκοσμικευμένης
ἐθνοκρατικῆς ἰδεολογίας τῶν νέων φιλοσόφων τοῦ Διαφωτισμοῦ
ἐπηρέασεν ὅλα τὰ νεοσύστατα κράτη τῶν ἀπελευθερωθέντων
ἀπὸ τὸν ὀθωμανικὸν ζυγὸν ὀρθοδόξων λαῶν καὶ ἐξεφράσθη διὰ
τῆς ἀκρίτου ἀξιώσεως καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς των Αὐτοκεφαλίας
ἀπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ πατριαρχείου.

Ὅλοι γνωρίζομεν ὅτι τὸ Οἰκουμενικόν-πατριαρχεῖον
παρεχάρει πάντοτε προθύμως καὶ ἀνιδιοτελῶς τὴν
Αὐτοκεφαλίαν τῆς Ἐκκλησίας ἑνὸς ἀνεξαρτήτου κράτους, ἂν
βεβαίως εἶχον τὰς ἀπαραιτήτους κανονικὰς προϋποθέσεις, διὰ
τὴν κάλυψιν τῶν ἀμέσων καὶ ἐπιτακτικῶν ποιμαντικῶν ἀναγκῶν
εἰς ἓν ἐκκοσμικευμένον κράτος καὶ ὑπὸ μίαν δυναστικὴν

ὀρθόδοξον κρατικὴν ἐξουσίαν, ἐνῶ δὲν παρεχώρει τὴν ἐκκλησιαστικὴν Αὐτοκεφαλίαν εἰς ὀρθοδόξους λαούς, οἱ ὅποιοι δὲν εἶχον εἰσέτι ἀποκτήσει κρατικὴν ἀνεξαρτησίαν.

Ὅλοι γνωρίζομεν ὅτι ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Οὐκρανίας ὑπήγετο συνήθως ἐπὶ αἰῶνας ὑπὸ τὴν διαδοχικὴν δυναστικὴν κυριαρχίαν εἴτε τῆς Πολωνίας, εἴτε τῆς Μεγάλης Ρωσσίας, ἀλλ' ὅμως παρέμεινε πάντοτε εἰς τὴν κανονικὴν ἐκκλησιαστικὴν δικαιοδοσίαν τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, τοῦ Οἰκουμενικοῦ πατριαρχείου, ἀφοῦ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἀμφισβητηθῇ ἀζημίως διὰ τὰ κυρίαρχα κράτη ἡ δικαιοδοσία τοῦ Οἰκουμενικοῦ πατριαρχείου.

Ὅλοι γνωρίζομεν ὅτι τὸ Πατριαρχεῖον Μόσχας ἀποδοκιμάζει ὡς ἀντικανονικὰς πράξεις, μετὰ μεγάλης μάλιστ' ἀξυμμετοχίας, τὴν ὀφειλετικὴν πρωτοβουλίαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ πατριαρχείου διὰ τὴν ἀνακήρυξιν τῆς Αὐτοκεφαλίας τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Οὐκρανίας, ὡς ἐάν αὐτὴ ἀνήκε κανονικῶς εἰς τὸ Πατριαρχεῖον Μόσχας.

Ὅλοι γνωρίζομεν ὅτι τὸ Οἰκουμενικὸν πατριαρχεῖον, ὡς φιλόστοργος Μητὴρ Ἐκκλησία τῆς Μητροπόλεως Κιέβου καὶ πάσης Οὐκρανίας ἐπὶ μίαν ὁλόκληρον χιλιετίαν, ὄχι μόνον εἰς οὐδὲν ὠφελεῖται, ἀλλὰ καὶ παραιτεῖται ἐκ τῆς κανονικῆς

ἐκκλησιαστικῆς δικαιοδοσίας αὐτοῦ διὰ νά ἐνταχθῆ δικαίως ἡ
μεγάλη Ἐκκλησία τῆς Οὐκρανίας τῶν 40 περίπου ἑκατομμυρίων
ὀρθοδόξων πιστῶν εἰς τήν κοινωνίαν τῶν αὐτοκεφάλων
Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καί νά ἀναπτύξῃ ἐλευθέρως τήν
ποιμαντικὴν διακονίαν τοῦ δοκιμαζόμενου εὐλαβοῦς οὐκρανικοῦ
λαοῦ, ἀνεξαρτήτως ὁποιασδήποτε ἐξώθεν ἐπεμβάσεως.

Ὅλοι γνωρίζομεν ὅτι ἡ ἀνακήρυξις τῆς ἐκκλησιαστικῆς
αὐτοκεφαλίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Οὐκρανίας εἶναι ἰδιαιτέρως
ἐπωφελῆς διὰ τήν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν, θά ἀποδειχθῆ δέ καί
πολύτιμος διὰ τήν ἐνίσχυσιν τῶν σχέσεων τῶν δύο ἀδελφῶν
αὐτοκεφάλων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, τῆς Μεγάλῃς Ῥωσσίας καί
τῆς Οὐκρανίας.

Ὑπό τό πνεῦμα αὐτό, εἰσηγοῦμαι τήν ἀναγνώρισιν ὑπό
τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας τῆς αὐτοκεφαλίας τῆς Ὁρθοδόξου
Ἐκκλησίας τῆς ἀνεξαρτήτου Δημοκρατίας τῆς Οὐκρανίας.

Ἁ Αθηνῶν Ἐργάσιος β'